

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

A GENIZA FRAGMENT OF GENESIS RABBA.

THE fragment here printed is at present located in the Cambridge University Library, Library Collection, Drawer 35. It consists of three leaves. Of the six sides one is blank, containing only a name or two and some Arabic jottings. The measurements are as follows: leaf 1, 20 × 21 cm.; leaf 2, 18 × 19.5; leaf 3, 18 × 19.5. Though the sizes of leaves 1 and 2 differ they belong to the same MS., leaf 2 a following on leaf 1 a exactly. The leaves were found at different times in different sacks, but were put together by Mr. Abrahams, to whom (as well as to Mr. Herbert Loewe) I am indebted for suggestions in preparing the present edition. There is a gap between leaf 2 and leaf 3.

The leaves are tolerably well preserved, though here and there the MS. is obliterated or torn; especially is this the case at the bottom of leaf 1. The writing is in square character, and the MS. probably dates from the eleventh century. Comparing our MS. with dated Geniza texts (e.g. T-S. 24. 1, dated 1082, and T-S. 24. 7, dated 1004) the identity with eleventh century MSS. is almost certain. The usual Geniza features are exhibited. The divine name is usually written יי, and the contractions אֵיִם, אֵלִים and אֵלִים (for אֱלֹהִים) occur frequently. Some words are punctuated, and there are occasional erasures and corrections.

The MS. fortunately contains the beginning of the Midrash on Genesis, and the order of sections fully confirms Dr. Theodor's judgment in using Codex Brit. Mus. Add. MS. 27169 as the basis of his edition. Dr. Theodor's view that we must reject the epithet רבה (after ר' הושעיא) is not, however, confirmed by this old MS., for the word is found here. Some of the spellings of the Greek words are unique. Thus we have פִּיתוּנִי (for παιδαγωγός) a spelling not noted

by Theodor. The passage of the Greek δ into the Hebrew δ occurred already in pre-Christian times (Krauss, *Griechische und Lateinische Lehnwörter*, I, 38), and there is reason to think that in Rabbinic lips the Greek δ was sounded like the soft English *th* (in *these* or *bathe*). Cf. Krauss, *op. cit.*, p. 39. Another interesting point is the spelling of the name *Julianus*. Dr. Büchler has detected this name in the inscription published in the Palestine Exploration Fund Quarterly Statement, April, 1908 (p. 165). This distinctly ends in $\aleph$, but the only instance of this given by Krauss (*op. cit.*, II, p. 31c) is in the corrupt form לולינא. Our MS. stands alone in reading לולינא. In general, our MS. has original variants in the names of Rabbinical authorities cited. I would also call attention to the interesting word דכמה דאת אמר (II, 2 b), and the regular use of the form דכמה דאת אמר in introducing Bible citations. Noteworthy, too, is the use of שמועו for כמשמעו; only found in this form here. Cf. Bacher, *Terminologie der Amoräer*, 221, note 2. Then, again, in the spelling ביראשית we have an example of the representation of the *sheva mobile* by the letter *yod*.

The text, though not always carefully or accurately written, is well worth close study. It is a new and independent text; thus it sometimes differs from the MSS. which it most resembles (e.g. it stands alone in omitting חדרים before פשפשים I, 1 b, line 9), and in one place it has the curious reading אתהבה for the usual אתמהא. This is probably a mere mistake.

I.

(b) 1 [ר' הו'] שיעיה רבה פתח וא[היה] אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו | עת אמון פיתגוג אמון מכוסה דכמה דאת אמר אמון מוצנע אמון פתגוג דכמה | דאת אמר כאשר ישא האומן את היונק [על] האדמה אמון מכוסה הכמה דאת אמר | האמונים עלי תולע אמון מוצנע [כמה דאת] אמ' ויהי אומן את הדסה אמון אומן הת[ורה] | אומרת אני הייתי כלי אומנתו של ה'ק'ב'ה בנהג שבע' מלך בשר ודם בונה

[פלטין] | ואינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת האומן והאומן אינו
 בונה אותה מדעתו | אלא דפתריות ופינקסיות יש לו לידע איך הוא
 עושה פשפשים כך היה ה'ק'ב'ה | מביט בתורה ובורא את העולם והתורה
 אומרת בראשית ברא | א'ים ביראשית ברא א'ים אין ראשית אלא תורה |
 כמה דא' אמ' יי קנני ראשית דרכו. רב הונה ב' ב' קפרא | פתח
 תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק בג' ובזו אתפרכן אתחרשן |
 אשתתקן אתפרכן כמ' דאת אמ' והנה אנחנו מאלמים אלומים אתחרשן
 כמה דאת אמ' | או מי יושם אלא או חרש אשתתקן כשמועו הדוברות
 על צדיק עתק הדוברות על | צדיק חי עולמים שהעתיק מבריותיו את הכה
 בשביל להיתנאות ולומר אני [דורש] | במעשה בראשית ובזו אתמהא מבוה
 על כבודו אתמהא דאמר ר' יוסה בן חנינה [כל] | המתכבד בקלון
 חבירו אין חילק לעו' הבא בכבודו של'ק'ב'ה אתמהא מה כת' אחר[יו] |
 מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך רב אמר אל יהי לו מה רב טובך
 בנהוג שבעו' [מלך בשר] | ודם בונה [פלטין] במקום חביבין ובמק'
 האשפה ובמק' הסיריות כל מי שיבוא לו[מר] | פלטין זו [בנויה במק]ום
 אמת המים או של צואה במ' האשפה ובמ' הסיריות אינו פוגם כך | כל
 מי ש[יבא] לומר העו' הזה [נב]רא [מתוך] תוהו ובוהו וחושך אינו
 פוגם. ר' הונה בשם | בר קפרא אילולי שהדבר כתוב [אי אפשר ל]אומרו
 בראשית ברא א'ים מן הן מן הארץ היתה | תוהו [ר' יהודה] ברבי
 סימון [פתח והוא גל]י עמיקתא ומסתריתא וג' והוא גלי עמיקתא | זו גהנם
 ולא ידע כי רפאים שם ב[עמקי שאל קרו]אי ה' ומסתריתא זו גן עדן
 למחסה ולמסתור | מזרם וממטר ד'א' והוא גלי עמ' [אלו] מעשיהן
 שלרשעין אוי המעמיקים מיי' | מיסתריתא לסתיר עיצה ידע [מה בחשוכה]
 אלו מעשיהן שלרשעין והיה במחשך מעשיהן | [ונ]הורא עמה שרי אלו
 מ[עשיהם של צדיקים שנ'] אור זרוע לצדיק אמ' ר' אבא מקום חרוני |
 ונהורה עמה שרי [זה מלך המשיח א"ר יהוד]ה ברבי סימון מתחילת
 בר[יי]תו | גלי עמיקתא . . . . . לא פירש איכן |
 . . . . . ויאמר א'ים | פירש . . . . .
 . . . . . [יצ]חק פתח רא[ש] דברך אמת | . . . . .
 . . . . . [ברא]שית ברא |

On (1 a) occur some names : לשלמה ב'יר צמח זו : לאברהם and
 also some Arabic jottings.

II.

(a) 1 הם מצדיקין עליהם את הדין ומקבלין אותן באמונה אין ביריה . . . לומר | התורה אומרת שתי רשויות בראו את העולם וידברו אל'ים אין כת' כן אלא וידבר אל'ים בראשית בראו | [אין כת'] כן אלא בראשית ברא אל'ים ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי פתח כה מעשיו הגיד לעמו מה טעם גילה ה'ק'ב'ה | לישראל מה שנברא ביום הראשון מה שנברא ביום השני מפני אומות העו' שלא מונים לישראל ואומרים | הלא אומה של בריות אתם ישראל משיבין אותן ואומרים להן אַתֶּן הלא בזויה היא בידכן אלא כפ[תרים] | היוצאים מכפתור השמידו יי' אליך מפניך וישב העולם ומלואו ש'ל'ק'ב'ה כשהוא רוצה נותנו לכם וכשהוא | רוצה נוטלו מכם ונותנו לנו הרה היא בשביל לתת להם נחלת גוים כוח מעשיו הגיד לעמו הגיד להם | את הבראשית בראשית ברא אל'ים. ר'תנחומה פתח כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה א'ים לברוך | א'ר' תנחום בר חייה הנוד הזה אם יהי בו נקב כחרידה שלמחט כל רוחו יוצאת | הימנה האדם הזה עשוי מחילים ונקבים נקבים ואין רוחו יוצא ממנו מי עשה כן | אתה אל'ים לברוך אמתי נבראו מלאכים ר' יוחנן אמ' בשני נבראו מלאכים הרה ד'כ' המקרה | במים עליותיו וכת' עושה מלאכיו רוחות ר' חנינה אמ' בחזישי נבראו מלאכים ועוף | יעופף על הארץ וכת' ובשמים יעופף ר' לולינא בר יעדי בשם רבי יצחק בן על דע[תה] | דר' חנינה בן על דעתה יוחנן הכל מודים שלא נברא ביום הראשון כלום שלא תאמר | מיכאל היה מותיה בדרומו של רקיע וגבריאל בצפוניו וח'ק' ממדרד באמצעיתו אלא [אנכי יי'] | עושה כל נוטה שמים לבדי רוקע הארץ מאיתי מי איתי כתב מי היה שותף [עמו] | בביריתו של'עו' בנהוג שבעו' מלך בשר ודם מיתקלס במדינה וגדולי המדינה | מיתקלסין עמו למה שנושאים עמו במשוי אבל הק'ב'ה' אינו כן אלא הוא לבדו | מיתקלס בעולמו א'ר' תנחומה כי גדול אתה ועושה נפלאות א' למה אתה אל'ים לברוך | אתה לברוך בראתה את העו' בראשית ברא אל'ים. ששה דברים קדמו שלעו' יש | מהן שניבראו ויש מהן שעלו במחשבה להיבראות התורה וכסא כבוד מנ [ין] | יי קנני ראשית כסא כבוד מנ' כסא כבוד מרום וכת' נכון כסאך מאז האבות | במחשבה להיבראות כביכורה בתאינה בראשיתה ראיתי אבותיכם ישראל עלו | במחשבה להיבראות זכור עדתך קנית קדם בית המקדש עלה במחשבה להיבר[אות] | כסא

כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו שמו שלמשיח עלה במחשבה לה[יבראות]
 יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו ר' אחוא בר עזור א' אף התשובה
 הדא היא | בטרם הרים יולדו מאותה השעה תשב אנש עד דכה ותאמר
 שובו בני אדם אבל | איני ידיע איזה קודם אם תו[רה] לכסא כבוד אם
 כסא כבוד לתורה א' | (b) 1 . . . . קדמה לכסא כבוד דכ' יי קנני
 ראשית דרכו קדם מפעליו | מאז לאותו שכת' בו נכון כיסאך מאז ר' הונה
 ר' ירמיה בשם ר' שמואל | ב'ד'ר יצחק מחשבתן של ישראל קדמה לכל
 למלך שהיה נושא | . . . . נה למטרונה והיה (i) לו המנה בן פעם אחת
 נמצא המלך עובר בשוק | אמר טלו מלנין וקלמין זו לבני והיו הכל אומרין
 בן אין לו והוא אומר טלו מלנין | וק[למין לב]ני חזרו ואמרו המלך
 אסטרולוגוס הוא אילולי שצפה המלך שהוא | עתיד להעמיד הימנה היה
 או' טלו מלנין וקלמין זו לבני' כך ה'ק'ב'ה אילולי | שצפה שאחר עשרים
 וששה דור וישראל עתידין לקבל התורה היה כותב בתורה | וא' צו את בני
 ישראל דבר אל בני ישראל א'ר' ברכיה העו' ומלואו לא נברא אלא | בזכות
 התו' שנ' יי בחכמה יסד ארץ ר' ברכיה אמ' בזכות משה וירא | ראשית
 לו וג' ר' הונה בשם ר' מתנה בזכות שלשה דברין נברא העולם | בזכות
 חלה בזכות מעשרות ובזכ' הבכורים בראשית ברא אלי'ם אין ראשית |
 אלא חלה הכ' דא' אמ' ראשית עריסותיכם חלה וג' ואין ראשית אלא
 מעשרות | שנ' ראשית דגנך תירושך ויצהריך ואין ראשית אלא ביכורים
 שנ' ראשית | בכורי אדמה א'ר' פינחס ר' יהושע ברה דר' לוי בשם ר'
 לוי זה שהוא | בונה צריך ששה דברין מים ועפר עצים ואבנים וקנים
 וברזל א[ם] | תאמר עשיר הוא ואינו צריך לקנים הרי הוא צריך לקנה
 מידה ובידו | קנה המדה התורה קדמה אותן ששה קדמות קדם מאז ומעולם
 [מראש] | ומלקדמין תרין פלוסופוס אחד שאל את ר' גמליאל אמ' לו
 צייר גדול היה אליכ'ם | אלא שמצא לו סממנין טובין שיסיעו אותו אמ'
 לה מה אינן אמר תוהו ובוהו | וחושך ומים ורוח ותהומות א' לה תפח
 רוחה והוא גברה כולחון כת' בהן ביריה | תוהו ובוהו עושה שלום ובורא
 רע חושך יוצר אור ובורא חושך מים | הללוהו שמי השמים והמים אשר
 מעל השמים והמים למה כי הוא צוה | ונבראו ורוח כי הנה יוצר הרים
 ובורא רוח תהומות באין תהומות חוללתי |

(a) 2 קיבלנו מדוככים אנו קובלנו א'ר' יהושע בר נחמיה [היו
 עולים] הרים רדים ויורדים [תהומות] | עד שהגיעו לאוקינוס הרה היא
 דכ' יעלו הרים [ירדו בקעות אל מקום זה] יסדרתה להם זה אוק [יינוס] |

א'ר' גוי יש מן הדרושות שהן דורשין כגון בן עזי ובן זומה [נעשה] קולו של הקב"ה מיטטרון על המ[ים] | הדה היא דכת' קול יי על המים א'ר' ברכיה לא פרשו המים העליונים ממים התחתונים אלא מבכיי הדא היא [דכתיב] | מבכי נהרות חבש ר' תנחומה מיתי לה מן הכה עושה ארץ בכחו לקול תתו המון [מים] | ואין קול אלא בבכי הכמה [דאת אמר קול ברמה] נשמע | הים שהוא נקרע לפני ישראל [ה'ה'ד וישב] הים לאיתניו לתנאים שהתנה | הק' בה' עמו א'ר' ירמיה בן אלעזר לא עם הים בלבד התנה ה'ק'ב"ה אלא עם כל מא שנברא [בששת] | ימי בראשית הדה ידי נטו שמים וכל צבאם צייתי [ידי] נטו שמים וכל צבאם צייתי | את הים שיהא נקרא לפני ישראל צייתי את השמים ואת הארץ שישתתקו לפני משה [שנאמר] | האזינו השמים ואדברה וג' צייתי את השמש ואת הירח לפני יהושע שמש בנבעון דום | בעמק אלון ואת העורבים שיכלכלו לאליהו והעורבים מביאים לו ואת האור שלא יזיק לחניניה | מישאל ועזריה ואת האריות שלא יזיקו לדניאל את השמים שיפתחו לפני יחזקאל נפת[חו] | השמים ואראה מראות אלי'ם את הדג שיקא את יונה ויאמר יי לרג ויקא את יונה אר' אל [עזר] | מחילת (!) ברייתו שלעו' גזר הקב"ה (יאמר) ויאמר אלי'ם יקוו המים ולמה הקורא למי הים וג' ש[ני] | פעמים אחד בדור אנוש ואחד בדור הפלגה בשביל מה עשה כל מה שעשה בשביל | שיראו מפניו למדינה שמדרר במלך שלה לה המלך ליגיון קשה והקיפה כדי | שיראו אתו [בני] המדינה ויתיראו מפניו כך למה כונס כנר מי הים וג' בשביל יראו אתי (!) | כל אפסי א[רץ] . . . . . רו ממנו כל יושבי תבל בנוהג שבעו' אדן מפנה כלי מלא לתוך כלי ריק | שמא כלי מ[לא] לתוך כלי [מלא] כך מלא כל העו' כולו מים במים ואת או למקום אחד אלא מ . . . . . ממועט את המ[ר]ובה ודכותה ויקהילו משה וא' א' הק' וג' א'ר' חנינה כמלא כבר[ה] | היה בה וכל ישר' עומדין שם אלא מיכן שהחזיק ממועט את המרובה ודכותה [ויאמר] | יי ואל אהרן קחו לכם מלא חפניכם א'ר' חנינה וכי חפנו שלמשה מחזקת בשמונה | קמצין אלא מיכן שהחזיק ממועט את המרובה ודכותה א'ר' יוסה ביר' חל[פתה] | ארך החצר מאה באמה ורוחב חמשים בחמשים וכל ישראל עומדין אלא מיכן שהחזיק | ממוע' את המר' ודכותה ויאמר יהושע אל בני ישראל גושו הנה דר' הונה אמר | זקכין בין שני בדי ארון וחייה בריה דר' חנינה א' סימדין בין שני בדי האר[ון] | רבנן אמ' צימצמן בין שני בדי ה[א]רון א' להן יהושע ממה שהחזיקו | שני בדי הארון אתכן

אתן יודעין כי אל חי בקרבכם אף ביר[ושלם] | דתנן עומדין צפופין
ומשת[ח]וין רווחין ר' שמואל בר' יונה בש[ם] ר' . . . א' ד' |
(b) 2 אמות לכל אחד ואמה מכל צד כדי שלא אחד מהן שומיע
תפילתו | [של]חבירו אף לעתיד ביום ההוא יקראו לירוש'ם ר' יוחנן סלק
לשאול שלמיה דר' | [ח]נינה אשכחה יתיב דרש הרן פסוקה ביום ההוא
יקראו לירושלם א' לה ר' וכי | בחוקה אמ' להעתיד הק' לומר לה א' האריכי
הרחיבי ויתידותיך חזיקי כי ימין | [שמ]אול תפרוצי. פרשתא.

ויקרא אלי'ם ליבשה ארץ ולמה ארץ שרצת | [לע]שות רצון קונה רב
נ'תן בש' ר' אחא ר' ברכיה בש' ר' יצחק אני אל' שדי אני הוא אל' |
[שא]מרתו לשמים דיי שאילולי שאמרתו לשמים דיי ולארץ דיי עבשיו
היו מותחין | והולכין ולמקוה המים קרא ימים א'ר' יוסה ביר' חלפתה
והלא ים אחד מה תל' לו' | ולמקוה המים קרא ימים אלא לא דומה
הדג העולה מעכו לעולה מצידן | ולעולה מאספמיה . . . ויאמר אלי'ם תדשא
הארץ תני בשם ר' נתן שלוש | שהכנסו לדין ויצאו ארבעה' מחוייבין אדם
וחוה ונחש נכנסו | לדין ונתקללה הארץ עמהן ארורה האדמה בעבוריך
שתהא | מעלה לך דברין ארורין כגון יתושין ופרעושין וחבובין ותעלה לו' |
גמל א'ר' יצחק מגדליה אף הוא ישבו הנאה ולמה נתקללה א'ר' | יהודה
ב'ר' שלום ור' פינחס ר' יהודה ב'ר' שלום א' שע[ברה] על הציוי | שכך
א' לה ה'ק'ב ויאמר אלי'ם תדשא הארץ עץ פרי מה הפרי | [נא]כל
והעץ יהא למאכל והי לא עשת כן אלא ותוצא הארץ עש' ועץ | עושה
פרי אפילו אילני פריק עשו פירות על דר' יהודה ב'ר' שלום | ניחא על
דעתיה דר' פינחס למה נתקללה אלא כאנש דאמ' ילוט | ביוה דהאכדן
איינק ויהי ערב ויהי בוקר יום שלישי יום | שנבראו בו גיבורין הכמה
דאת אמר שלישים וקרואים | רוכבי סוסים כולם כיוון שניברא הברול
התחילו | אילנות מריתיתין א' להן מה לכן מרתיתין עץ מיכן | [אל] יכ' גם
בי ואין אחד מכן ניוזק.